# Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 33 Cdo 1043/2009, ECLI:CZ:NS:2010:33.CDO.1043.2009.1

**Číslo:** 50/2013

**Právní věta:**

Objednatel má právo odstoupit od smlouvy o dílo pro opožděnost provedení díla podle § 642 odst. 2 obč. zák. i poté, co již uplynula lhůta k plnění, až do zhotovení díla.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 23.09.2010

**Spisová značka:** 33 Cdo 1043/2009

**Číslo rozhodnutí:** 50

**Číslo sešitu:** 5

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Odstoupení od smlouvy, Smlouva o dílo

**Předpisy:** § 642 odst. 2 obč. zák.

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*O k r e s n í s o u d v Trutnově rozsudkem ze dne 2. 5. 2007 (mimo jiné) zamítl žalobu, jíž se žalobce po žalovaném domáhal zaplacení 1 153 835 Kč.*

*K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudkem ze dne 30. 10. 2008 (mimo jiné) rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku 83 889 Kč. Odvolací soud zejména uzavřel, že žalobce (objednatel) po marném uplynutí dodatečné lhůty ke zhotovení díla, kterou žalovanému (zhotoviteli) poskytl, od smlouvy o dílo odstoupil podle § 642 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Žalovaný je proto povinen vrátit (§ 457 obč. zák.) žalobci zaplacenou zálohu 83 478 Kč (z celkové její výše 90 000 Kč již soud prvního stupně žalobci 6522 Kč přiznal) a smluvní pokutu (§ 544 obč. zák.) ve výši 0,01 % denně z 137 132 Kč (tj. z ceny za provedení díla) za dobu od 1. do 30. 9. 2003, tj. 411 Kč.*

*Žalovaný napadl rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, které směřuje – hodnoceno podle obsahu – proti výroku, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žalobě bylo co do 83 478 vyhověno. Podle dovolatele rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Uvedená částka připadá na práce již vykonané ve smyslu ustanovení § 642 odst. 1 obč. zák., jelikož atypická*

*okna jsou pro něj nepoužitelná. Odvolací soud pochybil, posoudil-li věc podle § 642 odst. 2 obč. zák. Toto ustanovení je aplikovatelné jen v případě anticipovaného porušení smlouvy o dílo, a proto by mu musel žalobce poskytnout přiměřenou lhůtu před 30. 6. 2003, dokdy mělo být dílo podle smlouvy zhotoveno. Tento termín nemohl být smluvními stranami změněn jinak než v písemné formě, přičemž žádný takový dodatek ke smlouvě o dílo účastníci neuzavřeli. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadené části zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.*

*N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.*

**Z o d ů v o d n ě n í :**

Nejvyšší soud věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (čl. II, bod 12. zákona č. 7/2009 Sb.).

Dovolání – přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – není důvodné.

Z úřední povinnosti přihlíží dovolací soud k vadám vyjmenovaným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Jelikož uvedené vady nebyly dovoláním vytýkány a z obsahu spisu se nepodávají, je předmětem dovolacího přezkumu závěr odvolacího soudu, že žalobce od smlouvy o dílo platně odstoupil podle § 642 odst. 2 obč. zák.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. je objednatel oprávněn odstoupit od smlouvy i tehdy, je-li zřejmé, že dílo nebude včas hotovo nebo nebude provedeno řádně, a jestliže zhotovitel neučiní nápravu ani v poskytnuté přiměřené lhůtě.

S dovolatelem je možné souhlasit v tom, že uvedené ustanovení dává objednateli právo od smlouvy odstoupit i v případě, kdy lze s ohledem na všechny okolnosti případu důvodně předpokládat, že zhotovitel dílo neprovede včas, i když lhůta k plnění dosud neuplynula, a opožděnost provedení díla tak není jednoznačně zjištěna. Dovolatel se však mýlí, domnívá-li se, že předpokladem pro použití ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. je to, že poskytnutí dodatečné přiměřené lhůty a odstoupení od smlouvy musí předcházet dohodnutému datu plnění. Takový předpoklad nevyplývá z jazykového vyjádření uvedeného ustanovení a neodpovídá ani jeho logickému výkladu. Za použití argumentu a minori ad maius (a fortiori) je třeba dovodit, že může-li objednatel poté, co zhotoviteli poskytne dodatečnou přiměřenou lhůtu, od smlouvy o dílo odstoupit, lze-li opožděnost provedení díla pouze důvodně předpokládat, tím spíše má toto právo v případě, kdy je takové porušení smlouvy o dílo ze strany zhotovitele postaveno najisto. Předpokladem pro odstoupení od smlouvy o dílo pro jeho opožděnost je podle ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. (vedle opožděnosti ať už důvodně předpokládané či již skutečně nastanuvší) to, že objednatel určil zhotoviteli dodatečnou přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy a že zhotovitel ani v této lhůtě dílo neprovedl. Rozhodné přitom není, zda zhotovitel v poskytnuté lhůtě začne s prováděním díla, nýbrž to, zda do jejího uplynutí dílo dokončí. Objednatel tak má právo od smlouvy o dílo odstoupit od uplynutí přiměřené lhůty, kterou zhotoviteli poskytl, až do zhotovení díla.

Z dikce ustanovení § 642 odst. 2 obč. zák. jednoznačně vyplývá, že objednatel určuje přiměřenou lhůtu ke zhotovení díla jednostranným právním úkonem adresovaným zhotoviteli. Úvaha dovolatele,

že se jedná o změnu smlouvy o dílo, k níž je třeba písemné dohody, je proto také mylná.

Dovolateli se nepodařilo užitými argumenty správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit; Nejvyšší soud proto – aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) – dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

Protože odvolací soud v části věci samé rozsudek soudu prvního stupně zrušil a v tomto rozsahu mu věc vrátil k dalšímu řízení, rozhodne o náhradě nákladů řízení včetně nákladů dovolacího řízení v novém rozhodnutí soud prvního stupně.

---

[*)] *Usnesením ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 31 Cdo 1157/2010, dospěl velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu k závěru, že Nejvyšší soud se nehodlá odchýlit od závěrů formulovaných v tomto rozsudku.*